

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK NİYETLERİNİN BAZI DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Aylin TURAN¹

Yasemin KIVRAK²

Ahmet ATASAYAR³

Mehmet BAŞAR⁴

Özet

Girişimcilik, fikrin eyleme geçmesindeki bireyin yeteneğini ifade eden bir kavramdır. Yenilik, yaratıcılık ve değişim yaratmak, girişimci olmak için gerekli olan temel özelliklerin başında gelmektedir. Bunun dışında, risk almak, öncü olmak ve rekabetçi düşünme becerisine sahip olmak da, girişimci düşüncenin temellerini oluşturan bileşenlerdendir. Bu araştırma ile ilköğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin tespit edilmesi ve girişimcilik eğiliminin cinsiyet, sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, anne-baba çalışma durumu ve okul dışı düzenli çalışma deneyimlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Tarama modelinde yürütülen bu araştırmanın örneklemini 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılında Bursa ilinde öğrenim gören 4159 kız ve 3396 erkek olmak üzere toplam 7555 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında Sontay ve Karamustafaoğlu (2019) tarafından geliştirilmiş olan Girişimcilik Ölçeğinden faydalanılmıştır. Veriler, normal dağılım göstermediğinden parametrik olmayan istatistiklerden Mann Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testi ile analizler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, ilköğretim öğrencilerinin girişimcilik niyetlerinin olumlu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin girişimcilik niyetlerinin cinsiyet, aile durumları ve sınıf düzeyine göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır.

ASSESSMENT OF ENTREPRENEURIAL INTENTIONS OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN TERMS OF SOME DEMOGRAPHIC VARIABLES

ABSTRACT

Entrepreneurship is a concept that expresses an individual's ability to take an idea into action. Innovation, creativity and create change is one of the main characteristics necessary to become an entrepreneur. In addition, taking risks, being a pioneer and having the ability to think competitively are also components that form the foundations of entrepreneurial thinking. The aim of this research is to determine the entrepreneurship trends of Primary School students and to determine whether the entrepreneurship trend differs according to gender, class level, parents' education status, parents' work status and regular out-of-school work experiences. . The sample of this study conducted in the survey model consists of a total of 7555 students, 4159 girls and 3396 boys, who studied in Bursa province in the 2020-2021 academic year. Entrepreneurship Scale developed by Sontay and Karamustafaoğlu (2019) was used to collect the data. Since the data did not show normal distribution, analyzes were performed using the Mann Whitney U test and the Kruskal-Wallis H test, which are among the nonparametric statistics. As a result of the research, it was determined that primary school students' entrepreneurial intentions were positive. In addition, it was concluded that students' entrepreneurial intentions differ according to gender, family situations and grade level.

¹ Öğrt. MEB, Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 0000-0001-6723-2023.

² Öğrt. MEB, Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 0000-0001-5580-9702.

³ Öğrt. MEB, Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü, 0000-0002-7405-9414.

⁴ Prof. Dr., Anadolu Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, 0000-0003-4989-0502.

KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

Girişimcilik Nedir?

Literatüre bakıldığında girişimcilik kavramının birçok yazar tarafından farklı bakış açılarıyla incelenmekte olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda çoğunlukla; risk, sermayenin tedarik edilmesi, arbitraj ve üretim faktörlerinin koordinasyonu gibi konular ağırlıklı olarak ele alınarak bu kavram açıklanmaya çalışılmıştır. Birçok yazar ise girişimciliği, küçük işletme kurulması ve bunların yönetilmesi ile özdeşleştirmiştir (Başar, Tosunoğlu & Demirci, 2001). Girişimcilik, sanayi devrimiyle oluşan sanayi toplumunun yerini bilgi toplumuna bırakmasıyla birlikte giderek önem kazanan bir olgudur. Ekonomik kalkınma, sosyal gelişme ve istihdam yaratmanın önemli bileşenlerinden biri durumundadır. Girişimcilik” kavramı, ekonomik büyümeye katkıda bulunan yeni projeler ve yeni işler yaratarak bu hızlanan küresel gelişmelere cevap vermeye katkıda bulunduğu için dünyada büyüyen bir odak haline gelmiştir (Kuratko, 2007).

Girişimcilik, fikrin eyleme geçmesindeki bireyin yeteneğini ifade eden bir kavramdır. Girişimcilik sadece ticari anlamda bir iş kurmak değildir. Bireyler “ticari girişimci” olabileceği gibi çalıştıkları kurumlarda veya firmalarda birer “iç girişimci” ve/veya “bilgi girişimcisi”, yaşadıkları toplumda ise “sosyal girişimci” olabilirler (Başar, Seçkin, 2015).

Kelime, başlangıçta üstlenmek anlamına gelen Fransız bir fiil olan “Entrenprendre” den türetilmiş olup, Richart Cantillon, 1970 yılında el yazmasında bu ifadeyi ilk kullanan kişidir. Girişimcilik üzerine önemli miktarda araştırma, ekonomik önemi ve girişimciliğin riskine odaklanmıştır (Davidsson, 2016). Cantillon bu tanımda girişimciyi, henüz belirginleşmemiş bir bedelle satmak üzere üretimin girdilerini ve hizmetlerini satın alan ve üreten kişi olarak ifade edilmiştir. Bu tanım, girişimcinin risk üstlenme özelliğini vurgulamakta ve bunu ortaya çıkarmaktadır (Tosunoğlu, 2003).

1980'li yıllarda girişimcilik kavramı bugün kullandığımız anlama gelmesine rağmen girişimcilik tarihinin 15. yüzyıla kadar uzandığı görülmektedir. 15. ve 16. yüzyılda coğrafi keşifler ve özellikle Amerika kıtasının keşfi, zenginlik ve gücün artması, refaha doğru adımların başlamasına yol açmıştır. Tüm bunlardan sonra Rönesans ve Reform hareketleriyle bilim, sanat ve özgür düşünce kavramlarının önemi artmış, sanayi devrimiyle serbest piyasa girişimciliğinin temelleri atılmıştır (Aracıoğlu vd., 2016). Girişimciliği icra eden müteşebbise ilişkin tanımlara bakacak olursak, girişimci, piyasa talebindeki değişikliklerin yol açtığı riskin taşıyıcısıdır. Girişimciler, girdileri belirli bir fiyattan ürüne satın alır ve daha sonra belirsiz bir fiyata satarlar. Girişimci, fiyatları ve üretimi talebe uygun hale getirir. Girişimcilik işlevi, öncelikle bir işletme organizasyonu içinde risk ölçümünü ve risk almayı içerir. 'Girişim' dediğimiz yeni kombinasyonların gerçekleştirilmesi; işlevleri onları yerine getirmek olan bireylere "girişimciler" diyoruz (Barringer ve Ireland, 2016).

Yenilik, yaratıcılık ve değişim yaratmak, girişimci olmak için gerekli olan temel özelliklerin başında gelmektedir. Bunun dışında, risk almak, öncül olmak ve rekabetçi düşünme becerisine sahip olmak da, girişimci düşüncenin temellerini oluşturan bileşenlerdendir (Başar, Tosunoğlu ve Demirci, 2001).

Son yıllarda işletme girişimciliğinin önemi artmış, iş ortamındaki değişimin hızı arttıkça ve kuruluşlar arası rekabet arttıkça, bu konunun kuruluşların taleplerine uyum sağlaması için bir seçenek olarak önemi rekabet ve değişim bağlamında gelişmiştir (Mustafa, 2016). Bu çerçevede, ortaya çıkan herhangi bir girişimci proje, yeni talep ve pazarlar, istihdam, yaratıcılık ve yenilik alanı, üretkenliği, ekonomik büyümeyi, memnuniyeti ve kişisel geliri artırmanın etkili bir yolu olarak görülmektedir (Storey, 2008). Küçük işletmeler geliştirmekte olan ekonomilerde önemlidir. Önemi ve katkısı, istihdam yaratma, yaratıcılık ve işle alakalılık gibi ekonomik sistemin kilit alanları üzerindeki etkisi açısından ölçülebilecektir (Griffin, 2005).

Girişimcilik, toplumlarda çeşitli nedenlerle çok önemlidir. Bunları şöyle özetlemek mümkündür (Shane ve Venkataraman, 2000):

- Girişimcilik, özellikle teknik değişim olmak üzere yenilik ve değişim yaratır ve böylece ekonomik büyümeyi destekler.
- Girişimcilik, arz ve talebin dengelendiği süreçtir.
- Girişimcilik, bilginin yeni ürün ve hizmetlere dönüştürüldüğü süreçtir
- Girişimcilik, büyüme ve rekabet avantajı açısından önemli bir itbardır (Tan ve Tan, 2009).
- Girişimciliğin ekonomi ve toplum üzerinde çok olumlu bir etkisi vardır (Barringer ve Ireland, 2016)

Girişimcilik tanımları ve kavramları açısından karşılaştırılmıştır. Bilgi alanlarının çokluğu nedeniyle girişimciliğin özelliklerini ve davranışlarını sıralamalarında farklılık göstermiştir (Mustafa, 2016). Burada özellikler konusunun bağımsız bir konuyu temsil etmediğini açıklığa kavuşturmak ve belirtmek gerekmektedir. Bu nedenle, girişimciliğin dört özelliğini sunmuştur ve aynı zamanda yeni projede başarının anahtarıdır (Hitt ve diğerleri, 2005):

- Potansiyel proje fırsatlarını, sorunlara değil fırsatlara odaklandıkları ve başarısızlıktan öğrenmeye çalıştıkları diğerlerinden daha iyi belirleme yeteneği sayesinde girişimciler, hedef odaklı olup, kuruluşun yükselen kültürü üzerinde güçlü bir etkiye sahiptir.
- Girişimciler bir konuda fırsat sezdiklerinde, fikirlerini uygulamaya koymaları için motive bir şekilde hareket ederler. Ayrıca, birçok örgütün kurulmasının belirsizliğine ve gerginliğine dayanma konusunda çok daha büyük yetenekleri var.
- Becerilerini, bilgilerini ve yeteneklerini desteklemek için dışarıdan yardım ister. Böylece, zamanla, işletmeleri destek almaya davet edebilecek temel becerilere ve bilgiye sahip insanlardan oluşan bir ağ geliştirirler.

Girişimcinin üç boyutlu bir paradigma içindeki işlevi risk alma, proaktivite ve yenilikçilik olarak sıralanmaktadır (Morris ve diğerleri, 2004). Risk alma, belirsiz sonuçları olan yatırım projeleri için kaynakların büyük bir kısmını içeren, bilinmeyen yeni pazarlara yatırım ve yoğun borçlanma gibi faaliyetleri gerçekleştirme eğilimidir. Bu nedenle, girişimcilik riski rasyonel olarak ölçme yeteneğine sahiptir ve çok riskli değildir. Ancak, girişimciler entelektüel teknolojik yeniliği tanımanın riskini anlar ve ekonomik yapı zaten rasyonalite gerektiren bir belirsizliktir (Miles ve Darroch, 2006).

Proaktivite, yeni ürün ve hizmetler için fırsatları tanımak ve gelecekteki pazar ihtiyaçlarını rakiplerinden önce beklemek için yenilikçi bir vizyona sahip olmaktır. (Covin ve Slevin, 1991).

Yenilikçilik ise, firmanın yeni prosedürler oluşturmak için yaratıcılığı ve yeni fikirleri sürdürme, yeni ürün ve hizmetler üretme, teknolojik liderlik, araştırma ve geliştirme vb. konulardaki hevesini ifade etmektedir. Başka bir yaklaşımla, yenilikçilik yeni fikirlerin geliştirilmesine yol açacak şekilde bilgi toplama veya paylaşma yeteneğidir (Daft, 2010).

Girişimcilik Niyeti

Girişimcilik niyetinden önce niyet kavramının tanımını yapmak daha doğru olacaktır. Niyet, bir amaç uğruna kişinin dikkatini ve odağını o amaca yönlendirmesi ve bunun için çaba harcamaya yönelten zihinsel bir haldir (Bird, 1988). Buradan yola çıkarak girişimcilik niyeti ise “yeni bir iş kurma yolunda gösterilen adanmışlık” olarak tanımlanabilir (Sabuncu, 2017; Autio vd., 2001). Bu adanmışlık kişinin herhangi bir duruma karşı duyduğu istek ve arzudan kaynaklanır. Bir kişinin kendi işini kurmak isteyip bu isteği karşısında gösterdiği çabalar ve isteği girişimcilik niyetidir. Başka bir tanıma göre girişimcilik niyet kişinin var olan bir girişime değer katmak istemesi veya yeni bir girişim kurmak istemesidir (Bird, 1988). Dolayısıyla kişinin ilerleyen zamanlarda veya hemen bir işletme kuracağına dair olan arzusu (Krueger, 1993) o kişinin girişimciliğe olan niyetini ifade etmektedir (Engle vd., 2010; Karabey, 2013; Krueger vd., 2000). Literatürde yapılan farklı tanımların üzerinde durduğu en önemli ortak nokta kişinin kariyer seçeneklerinden bağımsız olarak bir girişim kurmaya duyduğu istek ve niyettir (Çelik vd. 2014; Peterman ve Kennedy, 2003).

Kişinin girişimcilik niyetini göstermesini, girişim kurma isteği duymasını etkileyen bazı faktörler vardır bu faktörler temel olarak şöyledir: aile (Watkins, 1883; Bozkurt, 2011); eğitim (Börü, 2006); yaş (Wang ve Wong, 2004; Şeşen ve Basım, 2012); cinsiyet (Davidsson, 1995; Kristiansen ve Indarti, 2004), aile geliri (Barutçu, 2012; Kültür De Pillis 1998); yenilikçilik davranışı (Karabulut, 2009); bağımsızlık, kariyer yapma ve kazanç elde etme isteği (Sezer, 2013); kişilik özellikleri ve bilinçsel tarz (Hmieleski ve Corbett, 2006; Kalkan, 2011; Şeşen ve Basım, 2012); önceki iş deneyimi, aile geliridir. (Şeşen ve Basım 2012; İrmış ve Barutçu,2012)

Girişimcilik niyeti ile ilgili literatürde üç model tanımlanmaktadır. İlki “girişimci olay modeli”dir. Bu modelde kişi yeni bir iş ile aksiyon alma kararını, başlatacağı bu işin kendisi için uygun olup olmayacağını kendi içinde değerlendirmekte ve daha sonra risk alarak harekete geçmektedir (Shapero ve Sokol, 1982). İkinci model “girişimci niyet modeli”dir. Bu modelde girişimci bazı faktörleri analiz ederek girişimci olma kararı alır. Bu faktörler sebep ve sonucu düşünme, kişinin yaşadığı deneyimler ve hedefleri, vizyonu vb.dir (Bird, 1988). Son model ise “planlı davranış modelidir. Bu modelde ise kişinin girişimcilik davranışına dair niyeti onun olumlu düşünceleriyle doğru orantılıdır. Yani kişi davranışa karşı olumlu bir niyet güdüyorsa o davranışı gerçekleştirme ihtimali de o kadar çok olacaktır (Ajzen, 1991).

Girişimcilik ve girişimcilik niyeti ile ilgili dikkat çekilmesi gereken önemli bir noktada çocuklarda girişimcilik davranışının ve niyetinin geliştirilmesidir. Yetişkinlerde girişimcilik davranışları ve eğilimi sıklıkla araştırmalara konu olmuştur. Girişimcilik niyeti üzerinde etkili olan faktörlerin bir çoğu kişinin erken çocukluk hatta bebeklik döneminden itibaren hayatını şekillendiren faktörler içermektedir.

Dolayısıyla girişimcilik olgusu aslında çocukken bir olgu olarak çocukların hayatına girmelidir. Bu durumda kişi henüz küçükken bu kavrama aşına olacak, içindeki girişimcilik davranışının çıkması teşvik edilecek ve belki de büyüdüğünde kariyerini buna göre planlayacak ve girişimciliğe olan çekinceleri henüz oluşmadan son bulacaktır. Bu nedenle çocuk girişimciliğine de en az erişkin girişimcilik eğitimleri kadar önem verilmelidir.

METODOLOJİ

Araştırma Problemi

İlgili alan yazın incelendiğinde, ilköğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimi konusunda az sayıda ve genellikle betimsel araştırmalara rastlanmakta olup, ilköğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik kısıtlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Bu araştırma ile ilköğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin tespit edilmesi ve girişimcilik eğiliminin cinsiyet, sınıf düzeyi, anne baba eğitim durumu, anne baba çalışma durumu ve okul dışı düzenli çalışma deneyimlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacına yönelik şu alt problemler oluşturulmuştur:

1. Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
2. Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri sınıf düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri baba çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri anne eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Katılımcı öğrencilerin anne çalışma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri okul dışı düzenli çalışma deneyimlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini Bursa ilinde İlköğretim 4/5/6/7/8 sınıf kademelerinde 2020-2021 eğitim öğretim yılı resmi kurumlarında öğrenim gören 342.653 öğrenciden oluşturmaktadır. Evrende yer alan öğrenci sayısı Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü istatistik verileri kullanılarak belirlenmiştir. Örneklem alınmasında örneklemin alındığı evreni temsil etmesi önemlidir. Bu durumda ne kadar, hangi büyüklükteki bir örneklemin evreni temsil edebileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Krejcie ve Morgan'a (1970) göre, 10.000-25.000 denekten oluşan bir evreni temsil edebilecek en düşük örneklem sayısı 378 olmalıdır (Krejcie ve Morgan, 1970).

Bu nedenle basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile evreni temsil edecek 7555 ilköğretim öğrencisi araştırmanın örneklemini olarak kabul edilmiştir.

Katılımcılar demografik özellikleri itibarıyla incelendiğinde, 7555 katılımcıdan 4159'unun kız (%55) ve 3396'sının erkek olduğu belirlenmiştir. Sınıf düzeyi açısından bakıldığında ise 1224 öğrencinin 4. Sınıfta, 1911 öğrencinin 5. Sınıfta, 1671 öğrencinin 6. Sınıfta, 1340 öğrencinin 7. Sınıfta ve 1409 öğrencinin 8. Sınıfta eğitim-öğretim gördükleri tespit edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma kapsamında öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin ölçülebilmesi amacıyla Sontay ve Karamustafaoğlu (2019) tarafından geliştirilmiş olan Girişimcilik Ölçeği'nden faydalanılmıştır. Ölçek 29 ifade ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Kendine güven boyutu 10 ifadeden, başarıya ihtiyacı boyutu 7 ifadeden, kişisel fayda boyutu 7 ifadeden ve son olarak liderlik ve sorumluluk boyutu 5 ifadeden oluşmaktadır. Sontay ve Karamustafaoğlu (2019) tarafından gerçekleştirilen güvenilirlik ve geçerlilik analizleri esnasında ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,77 olarak tespit edilmiştir. Elde etmiş olduğumuz verilerle yapılan analiz sonucunda ise Cronbach's Alpha Katsayısı 0,78 olarak tespit edilmiştir.

Analiz Yöntemi

Belirlenen bir topluluk veya grubu temsil eden bir parçasının bir konuyla ilgili fikirlerini ya da kaygı, tutum, inanç, bilgi gibi özelliklerini belirlemek için kişilere sorulan soruların yanıtları ele alınarak gerçekleştirilen tarama araştırması, araştırmada kullanılan modeldir (McMillan ve Schumacher, 2006). Bu model varılmak istenilen hedeflere ulaşmak için olaylar arasında bulunan ilişkiyi tespit etmek ve değişkenler arasındaki ilişkiyi karşılaştırmak için belirli zamanlarda yapılan veri toplama yöntemidir (Cohen, Manion ve Morrison, 2000).

Çalışmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesi, grafik ve tabloların oluşturulması amacıyla SPSS (Statistical Package for Social Sciences) version 23 ile MS Excel yazılımı kullanılmıştır. Katılımcıları ölçeklere verdikleri cevaplara göre elde edilen puanlar, ortalama ve standart sapma olarak sunulmuştur. Nicel değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov-Smirnov testi ile araştırılmış ve verilerin normal dağılmadığı tespit edilmiştir.

Demografik değişkenlere göre ölçek puanları istatistiksel olarak karşılaştırılmış, iki grup karşılaştırması için "Mann-Whitney U testi" ikiden fazla grup karşılaştırması için ise "Kruskal Wallis H testi" kullanılmıştır. İki den fazla grubun karşılaştırılması sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bulunan sonuçlarda farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla "Bonferroni düzeltilmiş Mann-Whitney U testi" kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliği Cronbach Alfa katsayısı ile incelenmiştir. Bütün istatistiksel analizlerde önemlilik seviyesi olarak $p < 0.05$ kabul edilmiştir.

Girişimcilik Ölçeği ve Alt Boyutlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Aşağıdaki tabloda 29 ifade ve 4 alt boyut ile ölçümü yapılan girişimcilik ölçeğine ilişkin ortalama, standart sapma ve varyans değerleri görülmektedir.

Tablo 2. İfadelere ilişkin tanımlayıcı istatistikler

BOYUTLAR	n	Ortalama	Standart Sapma	Minumum	Maximum
<i>Kendine Güven</i>	7555	2,4926	,34322	1,00	3,00
<i>Başarma İhtiyacı</i>	7555	2,3907	,36388	1,00	3,00
<i>Kişisel Fayda</i>	7555	2,2656	,36034	1,00	3,00
<i>Liderlik ve Sorumluluk</i>	7555	2,1420	,36093	1,00	3,00
<i>Girişimcilik</i>	7555	2,3528	,26129	1,17	3,00

Tablo 2 incelendiğinde girişimcilik ve alt boyutlarına ilişkin ortalama değerlerin 2,14 ile 2,49 arasında değiştiği ve değerlerin birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Standart sapma değerlerinden hareketle ise verilen cevaplar arasında çok fazla farklılaşma olmadığı görülmektedir.

Araştırma Bulguları

Birinci alt probleme ilişkin yapılan Non-Parametrik (parametrik olmayan) bağımsız örneklemelerde Mann Whitney U testi ile verilerin anlamlılığı yorumlanmıştır. Bu amaçla yapılan Mann Whitney U testi sonucu elde edilen bulgular Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Girişimcilik Puanlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları (n:7555)

BOYUTLAR	Cinsiyet	n	Sıra	z	p
			Ortalaması		
KENDİNE GÜVEN	Kadın	4159	3803,61	-1,134	0,257
	Erkek	3396	3746,64		
BAŞARMA İHTİYACI	Kadın	4159	3827,53	-2,200	0,028
	Erkek	3396	3717,34		
KİŞİSEL FAYDA	Kadın	4159	3656,02	-5,417	<0,001
	Erkek	3396	3927,39		
LİDERLİK VE SORUMLULUK	Kadın	4159	3747,89	-1,347	0,178
	Erkek	3396	3814,88		
GİRİŞİMCİLİK TOPLAM	Kadın	4159	3758,38	-,866	0,386
	Erkek	3396	3802,03		

Tablo 3'de görüldüğü gibi öğrencilerin girişimcilik özellikleri cinsiyet değişkenine göre, "Başarma ihtiyacı" ve "Kişisel fayda" alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir: (z=-2,200; p=0,028) (z=-5,417; p<0,001)

Bunun yanında “Kendine güven” ile “Liderlik ve sorumluluk” alt boyutları ve “Toplam Girişimcilik” ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark olmadığı bulunmuştur: ($z=-1,134, p>.05./ z=-1,347, p>.05./ z=-,866, p>.05.$)

Tablo 4. Öğrencilerin Girişimcilik Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (n:7555)

BOYUTLAR	Sınıf düzeyi	n	Sıra Ortalaması	X²	p	Fark
KENDİNE GÜVEN	4.sınıf	1224	4231,02	129,977	<0,001	4-5/6/7/8
	5.sınıf	1911	3960,36			5-6/7/8
	6.sınıf	1671	3723,38			6-8
	7.sınıf	1340	3625,88			7-8
	8.sınıf	1409	3346,58			
BAŞARMA İHTİYACI	4.sınıf	1224	3963,14	81,348	<0,001	4-6/7/8
	5.sınıf	1911	4019,59			5-6/7/8
	6.sınıf	1671	3794,53			6-8
	7.sınıf	1340	3643,02			7-8
	8.sınıf	1409	3398,27			
KİŞİSEL FAYDA	4.sınıf	1224	3721,84	7,662	,105	
	5.sınıf	1911	3744,48			
	6.sınıf	1671	3905,95			
	7.sınıf	1340	3739,83			
	8.sınıf	1409	3756,80			
LİDERLİKVE SORUMLULUK	4.sınıf	1224	4040,00	102,832	<0,001	4-6/7/8
	5.sınıf	1911	3998,68			5-6/7/8
	6.sınıf	1671	3835,38			6-7/8
	7.sınıf	1340	3592,74			7-8
	8.sınıf	1409	3359,24			
GİRİŞİMCİLİK TOPLAM	4.sınıf	1224	4076,85	100,912	<0,001	4-6/7/8
	5.sınıf	1911	3979,39			5-6/7/8
	6.sınıf	1671	3820,96			6-7/8
	7.sınıf	1340	3607,55			7-8
	8.sınıf	1409	3356,41			

Tablo 4 incelendiğinde katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri sınıf düzeyi değişkenine göre, “kendine güven”, “başarma ihtiyacı”, “liderlik ve sorumluluk” alt boyutlarında ve toplam girişimcilik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Ancak “kişisel fayda” alt boyutunda anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Farklılığın hangi grup ya da gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır; “Kendine güven” alt boyutundaki sıra ortalamalarına baktığımızda 4. Sınıf öğrencileri en yüksek sıra ortalamasına sahipken, en düşük sıra ortalaması 8. Sınıf öğrencilerinden elde edilmiştir. 6-7 ikili grup arası farklılık anlamlı değilken, (1090790,000; z= -1,219; p=,223) diğer tüm ikili gruplarda fark anlamlı olarak bulunmuştur.

“Başarma İhtiyacı” alt boyutunda sıra ortalamalarına baktığımızda 5. Sınıf öğrencileri en yüksek sıra ortalamasına sahipken, en düşük sıra ortalaması 8. Sınıflardan elde edilmiştir. 4-5/6-7 ikili gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı görülürken. (1151882,500; z=-,720; p=,472) (1074316,000; z=-1,922; p=,055) diğer tüm ikili gruplarda fark anlamlı olarak bulunmuştur.

Liderlik ve sorumluluk alt boyutunda sıra ortalamalarına baktığımızda 4. Sınıf öğrencileri en yüksek sıra ortalamasına sahipken, en düşük sıra ortalaması yine 8. Sınıf öğrencilerinden elde edilmiştir. 4-5 ikili gruplar arasında anlamlı farklılık görülmezken (1156268,000; z=-,545; p=,586) diğer tüm ikili gruplarda fark anlamlı olarak bulunmuştur.

Toplam Girişimcilik ölçeğindeki sıra ortalamalarına baktığımızda 4. Sınıf öğrencileri en yüksek sıra ortalamasına sahipken, en düşük sıra ortalaması 8. Sınıflardan elde edilmiştir. Buna göre 4-5 ikili gruplar haricinde (1137417,500; z=-1,300; p=,194) ki tüm ikili gruplarda fark anlamlı olarak bulunmuştur. Elde edilen analiz sonuçlarından yola çıkarak, 4. Sınıf öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin diğer sınıflara göre anlamlı farklılaşma gösterdiği söylenebilir.

Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri baba eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Girişimcilik Puanlarının Baba Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (n:7555)

BOYUTLAR	Baba Eğitim Durumu	n	Sıra Ortalaması	X²	p	Fark
KENDİNE GÜVEN	İlkokul mezunu	1821	3407,65	129,775	<0,001	1-2/3/4
	Ortaokul Mezunu	1566	3579,64			2-3/4
	Lise Mezunu	2667	3918,61			3-4
	Üniversite mezunu	1501	4184,42			

BAŞARMA İHTİYACI	İlkokul mezunu	1821	3514,14	67,612	<0,001	1-3/4
	Ortaokul Mezunu	1566	3619,60			2-3/4
	Lise Mezunu	2667	3896,24			3-4
	Üniversite mezunu	1501	4053,28			
KİŞİSEL FAYDA	İlkokul mezunu	1821	3481,38	90,926	<0,001	1-3/4
	Ortaokul Mezunu	1566	3615,44			2-3/4
	Lise Mezunu	2667	3869,07			3-4
	Üniversite mezunu	1501	4145,63			
LİDERLİKVE SORUMLULUK	İlkokul mezunu	1821	3652,02	22,394	<0,001	1-3/4
	Ortaokul Mezunu	1566	3658,03			2-3/4
	Lise Mezunu	2667	3840,69			
	Üniversite mezunu	1501	3944,60			
GİRİŞİMCİLİK TOPLAM	İlkokul mezunu	1821	3381,73	159,660	<0,001	1-2/3/4
	Ortaokul Mezunu	1566	3534,13			2-3/4
	Lise Mezunu	2667	3934,34			3-4
	Üniversite mezunu	1501	4235,40			

Tablo 5 incelendiğinde katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri baba eğitim durumuna göre tüm alt boyutlarda ve toplam girişimcilik ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Farklılığın hangi grup ya da gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır. “Kendine güven” alt boyutu ve toplam girişimcilik ölçeğindeki farkın tüm ikili gruplar arasında anlamlı olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarına baktığımızda babası ilkokul mezunu olan öğrenciler en düşük sıra ortalamasına sahipken, en yüksek sıra ortalaması babası üniversite mezunu olan öğrenciden elde edilmiştir. Buna göre babası üniversite mezunu olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri “kendine güven” alt boyutunda ve toplam girişimcilik ölçeğinde istatistiki olarak anlamlı olarak farklılaştığı

söylenbilir. Diğer bir anlatımla babası üniversite mezunu olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri diğer mezun türlerine göre anlamlı derecede daha yüksektir denilebilir.

“Başarma ihtiyacı” ve “Kişisel fayda” alt boyutlarındaki farkın 1-2 ikili grup arasında anlamlı olmadığı (1387300,500; z=-1,368; p=,171) (1376111,000; z=-1,765; p=,078) diğer tüm ikili gruplarda anlamlı olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarına baktığımızda en düşük sıra ortalaması yine ilköğretim mezunu babaya sahip öğrencilerden gelirken, en yüksek sıra ortalaması babası üniversite mezunu olan öğrenciden elde edilmiştir.

“Liderlik ve sorumluluk” alt boyutunda farkın 1-2/3-4 ikili gruplar arasında anlamlı olmadığı (1423497,500; z=-,084; p=,933) (1946637,500; z=-1,494; p=,135) diğer tüm ikili gruplarda anlamlı olduğu bulunmuştur.

Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri baba çalışma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 6 da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin Girişimcilik Puanlarının Baba Çalışma Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (n:7555)

BOYUTLAR	Baba Çalışma Durumu	n	Sıra Ortalaması	X²	p	Fark
KENDİNE GÜVEN	Çalışmıyor	859	3414,85	38,718	<0,001	1-2/3/4
	Kendi İşletmesinde	2305	3708,33			2-3/4
	Çalışıyor Özel Bir İşletmede	3404	3863,69			
	Çalışıyor Kamuda	987	3961,22			
BAŞARMA İHTİYACI	Çalışmıyor	859	3430,18	36,010	<0,001	1-2/3/4
	Kendi İşletmesinde	2305	3714,48			2-3/4
	Çalışıyor Özel Bir İşletmede	3404	3853,01			
	Çalışıyor Kamuda	987	3970,35			
KİŞİSEL FAYDA	Çalışmıyor	859	3326,59	48,079	<0,001	1-2/3/4

	Kendi					2-3
	İşletmesinde	2305	3746,56			
	Çalışıyor					
	Özel Bir					
	İşletmede	3404	3883,69			
	Çalışıyor					
	Kamuda					
	Çalışıyor	987	3879,80			
	Çalışmıyor	859	3765,59	8,411	,038	3-4
LİDERLİKVE SORUMLULUK	Kendi					
	İşletmesinde	2305	3820,94			
	Çalışıyor					
	Özel Bir					
	İşletmede	3404	3711,39			
	Çalışıyor					
	Kamuda					
	Çalışıyor	987	3918,27			
	Çalışmıyor	859	3329,58	53,646	<0,001	1-2/3/4
GİRİŞİMCİLİK TOPLAM	Kendi					2-3/4
	İşletmesinde	2305	3720,93			
	Çalışıyor					
	Özel Bir					
	İşletmede	3404	3865,56			
	Çalışıyor					
	Kamuda					
	Çalışıyor	987	3999,57			

Tablo 6 incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik özellikleri baba çalışma durumuna göre tüm alt boyutlarda ve toplam girişimcilik ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Farklılığın hangi grup ya da gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır. “Kendine güven” “Başarma ihtiyacı” ve “Kişisel fayda” alt boyutları ve toplam girişimcilik ölçeğindeki farkın 1-2/3/4, 2-3/4 ikili gruplar arasında anlamlı olduğu görülmektedir. 3-4 ikili gruplarda ise fark anlamlı bulunmamıştır. (1635567,500; z=-1,269; p=,204) (1627397,000; z=-1,508; p=,132) (1678211,500; z=-,048; p=,962) Sıra ortalamalarına baktığımızda en düşük sıra ortalaması babası çalışmıyor olan öğrencilerden gelirken, en yüksek sıra ortalaması babası kamu kurumunda çalışıyor olan öğrenciden elde edilmiştir. Buna göre babası kamuda çalışıyor olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri “kendine güven”, “başarma ihtiyacı” ve “kişisel fayda” alt boyutlarında ve toplam girişimcilik ölçeğinde, babası çalışmıyor ve kendi işletmesinde çalışıyor olan öğrencilerin lehine anlamlı derecede farklılaşma gösterdiği söylenebilir.

“Liderlik ve sorumluluk” alt boyutunda farkın sadece 3-4 (özel bir işletmede çalışıyor-kamuda çalışıyor) ikili gruplarda anlamlı farklılaşma gösterdiği görülmüştür. Bu boyut altında sıra ortalamaları ve anlamlılığa bakıldığında, kamuda çalışan babaya sahip olan öğrencinin girişimcilik özelliği, babası özel bir şirkette çalışıyor olan öğrenciye göre anlamlı derecede yüksek olduğu söylenebilir.

Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri anne eğitim durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kruskal Wallis H testi sonuçları Tablo 7 de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Girişimcilik Puanlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları (n:7555)

BOYUTLAR	Anne Eğitim Durumu	n	Sıra Ortalaması	X²	p	Fark
KENDİNE GÜVEN	İlkokul mezunu	2617	3514,38	93,326	<0,001	1-2/3/4
	Ortaokul Mezunu	1552	3687,64			2-3/4
	Lise Mezunu	2190	3940,77			3-4
	Üniversite mezunu	1196	4174,03			
BAŞARMA İHTİYACI	İlkokul mezunu	2617	3589,93	65,193	<0,001	1-3/4
	Ortaokul Mezunu	1552	3655,83			2-3/4
	Lise Mezunu	2190	3887,11			3-4
	Üniversite mezunu	1196	4148,26			
KİŞİSEL FAYDA	İlkokul mezunu	2617	3556,26	96,145	<0,001	1-3/4
	Ortaokul Mezunu	1552	3586,74			2-3/4
	Lise Mezunu	2190	3958,32			3-4
	Üniversite mezunu	1196	4181,20			
LİDERLİKVE SORUMLULUK	İlkokul mezunu	2617	3590,26	36,999	<0,001	1-2/3/4

	Ortaokul Mezunu	1552	3830,93			2-4
	Lise Mezunu	2190	3835,21			3-4
	Üniversite mezunu	1196	4015,37			
GİRİŞİMCİLİK TOPLAM	İlkokul mezunu	2617	3468,72	140,701	<0,001	1-2/3/4
	Ortaokul Mezunu	1552	3643,22			2-3/4
	Lise Mezunu	2190	3962,89			3-4
	Üniversite mezunu	1196	4291,10			

Yapılan analizlerin sonucunda katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri Tablo 7 de görüldüğü gibi anne eğitim durumuna göre tüm alt boyutlarında ve girişimcilik genel toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Farklılığın hangi grup ya da gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır “Kendine güven” alt boyutu ve Toplam girişimcilik ölçeğindeki farkın tüm ikili gruplar arasında anlamlı olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarına baktığımızda en düşük sıra ortalaması annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerden elde edilirken, en yüksek yanıt ortalaması annesi üniversite mezunu olan öğrenciden elde edilmiştir. Buna göre annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri “kendine güven”, alt boyutunda ve Toplam girişimcilik ölçeğinde istatistiki olarak anlamlı farklılaşma gösterdiği söylenebilir. Yani üniversite mezunu olan annenin, öğrencinin girişimcilik özelliği üzerinde anlamlı derecede farklılaşma yarattığı tespitine varılabilir.

“Başarma ihtiyacı” ve “Kişisel fayda” alt boyutlarında farkın 1-2 ikili gruplar arasında anlamlı olmadığı görülürken. (1997661,000; z=-,888; p=,374) (2015230,500; z=-,417; p=,677) diğer tüm ikili gruplarda anlamlı olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarına baktığımızda en yüksek yanıt ortalaması annesi üniversite mezunu olan öğrenciden elde edilmiştir. Buna göre annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri “Başarma ihtiyacı” ve “kişisel fayda” alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılaşma gösterdiği söylenebilir. Yani annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri diğer mezun durumuna göre daha yüksektir denilebilir.

“Liderlik ve sorumluluk” alt boyutunda farkın 2-3 ikili gruplar arasında anlamlı olmadığı (1696778,500; z=-,083; p=,934) diğer tüm ikili gruplarda farkın anlamlı olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarına baktığımızda en düşük sıra ortalaması yine annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerden elde edilirken, en

yüksek sıra ortalaması annesi üniversite mezunu olan öğrenciden elde edilmiştir. Buna göre de annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri “Liderlik ve sorumluluk”, alt boyutunda da istatistiki olarak anlamlı farklılaşma gösterdiği söylenebilir. Altıncı alt probleme ilişkin yapılan Kruskal Wallis H testi ile verilerin anlamlılığı yorumlanmış elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Girişimcilik Puanlarının Anne Çalışma Durumuna Göre Kruskal Wallis H Testi

<i>Sonuçları (n:7555)</i>						
BOYUTLAR	Anne Çalışma Durumu	n	Sıra Ortalaması	X²	p	Fark
KENDİNE GÜVEN	Çalışmıyor	5429	3770,96	5,552	,136	
	Kendi İşletmesinde	424	3672,53			
	Çalışıyor Özel Bir İşletmede	1256	3766,89			
	Çalışıyor Kamuda	446	3995,22			
	Çalışıyor					
	Çalışmıyor	5429	3780,52	,634	,889	
BAŞARMA İHTİYACI	Kendi İşletmesinde	424	3703,34			
	Çalışıyor Özel Bir İşletmede	1256	3779,57			
	Çalışıyor Kamuda	446	3813,87			
	Çalışıyor					
	Çalışmıyor	5429	3715,23	22,681	<0,001	1-3/4
	Çalışmıyor					2-4
KİŞİSEL FAYDA	Kendi İşletmesinde	424	3785,47			
	Çalışıyor Özel Bir İşletmede	1256	3915,00			
	Çalışıyor Kamuda	446	4149,12			
	Çalışıyor					
	Çalışmıyor					
	Çalışmıyor	5429	3715,23	22,681	<0,001	1-3/4

	Çalışmıyor	5429	3787,36	1,183	,757	
LİDERLİKVE SORUMLULUK	Kendi					
	İşletmesinde	424	3825,81			
	Çalışıyor					
	Özel Bir					
	İşletmede	1256	3721,38			
	Çalışıyor					
	Kamuda	446	3778,07			
	Çalışıyor					
	Çalışmıyor	5429	3753,11	7,854	,049	1-4
GİRİŞİMCİLİK TOPLAM	Kendi					2-4
	İşletmesinde	424	3730,78			
	Çalışıyor					
	Özel Bir					3-4
	İşletmede	1256	3806,42			
	Çalışıyor					
	Kamuda	446	4045,77			
	Çalışıyor					

Yapılan analizler sonucunda Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik özellikleri anne çalışma durumuna göre “kişisel fayda” alt boyutunda ve Toplam girişimcilik ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterirken, “Kendine güven”, “Başarma ihtiyacı”, “Liderlik ve sorumluluk” alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür.

Farklılığın hangi grup ya da gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analizler sonucunda;

“Kişisel fayda” alt boyutunda farkın 1-3/4, 2-4 ikili gruplar arasında olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarına baktığımızda en düşük sıra ortalaması annesi çalışmıyor olan öğrencilerden gelirken, en yüksek yanıt ortalaması annesi kamuda çalışıyor olan öğrenciden elde edilmiştir.

Toplam girişimcilik ölçeğinde farkın 1-4, 2-4, 3-4 ikili gruplar arasında olduğu görülmektedir. Sıra ortalamalarına baktığımızda yine en düşük sıra ortalaması annesi çalışmıyor olan öğrencilerden gelirken, en yüksek sıra ortalaması annesi kamuda çalışıyor olan öğrenciden elde edilmiştir. Buna göre annesi kamuda çalışıyor olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri istatistiki olarak anlamlı farklılaşma gösterdiği söylenebilir. Yani annesi kamuda çalışıyor olan öğrencilerin girişimcilik özellikleri diğer çalışma durumlarına göre anlamlı derecede daha yüksektir denilebilir.

Katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri okul dışı düzenli çalışma deneyimlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 9’ da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Girişimcilik Puanlarının Okul Dışı Düzenli Çalışma Deneyimine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları (n:7555)

BOYUTLAR	Okul dışı bir işte düzenli çalışma deneyimi	n	Sıra Ortalaması	z	p
KENDİNE GÜVEN	Evet	168	3078,86	-3,683	<,001
	Hayır	7387	3793,90		
BAŞARMA İHTİYACI	Evet	168	3302,61	-2,877	,004
	Hayır	7387	3788,81		
KİŞİSEL FAYDA	Evet	168	3432,84	-2,089	,037
	Hayır	7387	3785,85		
LİDERLİKVE SORUMLULUK	Evet	168	3784,92	-,042	,966
	Hayır	7387	3777,84		
GİRİŞİMCİLİK TOPLAM	Evet	168	3165,66	-3,683	<,001
	Hayır	7387	3791,93		

Tablo 9 incelendiğinde, katılımcı öğrencilerin girişimcilik özellikleri okul dışı bir işte düzenli çalışma deneyimi durumuna göre “Kendine güven” ,“Başarma ihtiyacı”, “Kişisel fayda” alt boyutları ve ölçeğin Genel girişimcilik toplam puanında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterirken, “Liderlik ve sorumluluk” alt boyutunda anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmüştür.

Anlamlı farklılaşmanın olduğu alt boyutların sıra ortalamalarına baktığımızda okul dışı vakitlerde düzenli bir işte “hayır, çalışmıyorum” diyen öğrencilerin sıra ortalamaları, “evet, çalışıyorum” diyen öğrencilere

göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Yani çalışma deneyimi olmayan öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Girişimci, çevrelerinde başkalarının göremediği ihtiyaçları görebilen, üretim faktörlerini bir araya getirerek ürün veya hizmet sunumunu ortaya koyabilen bireylerdir. Girişimcilik faaliyetleri hem toplumun refahının artmasına hem de ülkenin gelişimine katkı sağlamaktadır. Öğrenciler eğitim-öğretim hayatları boyunca öğrendikleri bilgi, beceri ve yetenekler çerçevesinde girişimci özelliklerini geliştirmektedir. Bu nedenle müfredatlar çerçevesinde öğrencilerin girişimci özelliklerini artıracak fırsatların sunulması gerekmektedir.

Girişimcilik, küçük yaşlardan itibaren öğrencilere kazandırılması gereken bir beceridir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2009) ve bu beceriyle ilgili yurt dışında daha küçük yaşlardaki öğrencilere yönelik bazı çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Girişimcilik, MEB'in 2005, 2009, 2013 ve 2017 yıllarında yenilediği ilköğretim programlarında üzerinde önemle durulan temel becerilerden biridir ve öğretim programlarında disiplinler arası bir yaklaşımla yer almıştır. Ancak MEB tarafından atılan adımların özellikle küçük yaştaki öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini nasıl etkilediğini yönelik sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır.

Bu araştırma çerçevesinde ilköğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin yaşa, aile durumlarına ve sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Tüm örneklem göz önüne alındığında girişimcilik eğiliminin ortalamanın üzerinde olduğu söylenebilir. Cinsiyet açısından girişimcilik eğilimine bakıldığında başarıma ihtiyacı ve kişisel fayda alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık belirlenmiştir. Başarıma ihtiyacı açısından kız öğrencilerin, kişisel fayda açısından ise erkek öğrencilerin ortalama değerlerinin anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Erkek egemen bir toplum olan Türkiye' kız öğrencilerin kendilerini kanıtlama gereksinimi duyarak daha yüksek ortalama değere sahip oldukları düşünülebilir. Erkek öğrenciler ise kendi işlerini kurup daha rahat bir hayat sürmeyi düşündükleri için kişisel fayda ortalamalarının daha yüksek çıktığı söylenebilir.

Sınıf düzeyi açısından ortaya çıkan farklar incelendiğinde ise kişisel fayda boyutu dışında 4. Sınıf öğrencilerin ortalamalarının diğer sınıflara nazaran anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Tam tersi bir şekilde ise en düşük ortalamalara sahip grup ise 8. Sınıf öğrencilerdir. Aslında bunun tam tersi sonuçlar beklenirken; öğrencilerin yaşlarının artmasına bağlı olarak hayallerden uzaklaşarak ayakları yere daha sağlam basan hedefler belirlemeleri, toplum içerisindeki rollerinin farkına daha fazla varmaları yatabilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında girişimcilik eğilimleri yüksek bireyler yetiştirilmesi toplumsal refahın artması ve ülkemizin gelişimi açısından oldukça önemli olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğrencilerin girişimci olma eğilimlerini arttıracak ve onları girişimci olmaya yönlendirecek faaliyetlerin yer aldığı eğitim programlarının geliştirilmesi hem bireysel hem de toplumsal faydanın artmasına katkı sağlayabilir. Bunun yanında farklı demografik özelliklerin, ders içerik ve müfredatlarının girişimcilik eğilimine etkisinin ölçülmesi eğitim-öğretim plan ve politikalarının oluşturulması noktasında ilgili kurum ve kuruluşlara katkı sağlayabilir. Bunun yanında üniversite eğitimi esnasında öğretmen adaylarına zorunlu olarak verilecek olan girişimcilik dersleri de ilerleyen zamanlarda öğretmenlerin öğrencilere girişimcilik becerilerini nasıl kazandırabilecek konusunda bilgi sahibi olmalarına olanak tanıyacaktır.

KAYNAKÇA

Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.

Aracıoğlu, B., Demirhan, D., Tatarlar, C. D., Zalluhoğlu, A. E. ve Dedeoğlu, A. Ö. (2016). *Tüm Boyutlarıyla Girişimcilik*. İstanbul: Hümanist Kitap Yayıncılık.

Autio, E., Keeley, R. H., Klofsten, M., Parker, G. G. C. ve Hay, M. (2001). "Entrepreneurial intent among students in Scandinavia and in the USA", *Enterprise and Innovation Management Studies*, 2 (2), 145-160.

Başar, M., Tosunoğlu, B. T. & Demirci, A. E. (2001). *Girişimcilik ve Girişimcinin Yol Haritası: İş Planı*. Eskişehir: Eskişehir Ticaret Odası (Yayın No: 14).

Başar, M., Seçkin T. (2015). *Bir Girişimcilik Yolculuğu: Değer Yaratımı ve Girişimci Düşüncenin Temelleri*; Ankara: Tubitak Popüler Bilim Kitapları.

Barringer, B. R. ve Ireland, R. D. (2016). *Entrepreneurship Succesfully Launching New Ventures*. Essex: Pearson.

Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intentions. *Academy of Management Review*, 13: 442-454.

Bird, B. (1988). Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention. *Academy of management Review*, 13(3), 442-453.

Bozkurt, Ç. Ö. (2011). *Dünyada ve Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi: Başarılı Girişimciler ve Öğretim Üyelerinden Öneriler*. 1.Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.

Börü, D. (2006). *Girişimcilik eğilimi – Marmara Üniversitesi İşletme Bilimi Üzerine Bir Araştırma*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın No: 733.

Cohen, L., Manion, L., and Morrison, K. (2000). *Research Methods in Education*. London: Routledge/Falmer.

Covin, J. G., ve Slevin, D.P. (1991) A conceptual model of entrepreneurship as firm behavior. *Entrepreneurship Theory & Practice*, 16 (1). ss .43-51.

Çelik, A., İnce, M. ve Bozyiğit, S. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma*. Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(3), 113-124.

Daft, R. L. (2010) *Organization: Theory and Design*, 7th ed. Ohio, South Western.

Davidsson, P. (1995). *Determinants Of Entrepreneurial Intentions*, Jönköping International Business School, RENT IX Workshop, Piacenza, Italy, Nov. 23-24.

Davidsson, P. (2016) 'What Is Entrepreneurship?', 1(3), ss. 1–19.

- Engle, R. L., Dimitriadi, N., Gavidia, J. V., Schlaegel, C., Delanoe, S., Alvarado, I. ve Wolff, B. (2010). Entrepreneurial Intent: A Twelve-Country Evaluation of Ajzen's Model of Planned Behavior. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(1), 35-57.
- Griffin, R. W. (2005) *Fundamentals of Management: Core Concepts and Applications*, Boston, Houghton Mifflin Company.
- Hitt, M. A., Ireland, D.R., Hoskisson, R. E. (2007) *Strategic management, Competitiveness and Globalization concepts and cases*, 7th edition, Thomson Higher Education, Mason, USA.
- Hmieleski, K. M. ve Corbett, A. C. (2006), Proclivity For İmprovisation As a Predictor Of Entrepreneurial Intentions, *Journal of Small Business Management*, 44 (1), 45-63.
- İrmiş, A. ve Barutçu, E. (2012). Öğrencilerin Kendilerini Girişimci Bir Kişiliğe Sahip Görmelerini Ve İş Kurma Niyetlerini Etkileyen Faktörler: Bir Alan Araştırması, *Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 26 (2), 1-25.
- Karabulut, A.T. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini ve Eğilimlerini Belirleme, *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 26(1),331-356.
- Kristiansen, S. ve Indarti, N. (2004). Entrepreneurial Intention among Indonesian and Norwegian Students, *Journal of Enterprising Culture*, 12(1), 55-78.
- Krueger, N. F., Reilly, M. D. ve Carsrud, A. L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions, *Journal of Business Venturing*, 15(5-6), 411-432.
- Krueger, N. F. (1993). The impact of prior entrepreneurial exposure on perceptions of new venture feasibility and desirability, *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(1), 5-21.
- Kuratko, D. (2007) *Entrepreneurship Leadership in the 21 century*, journal of leadership and organizational studies, 13 (4).
- McMillan, J., & Schumacher, S. (2006). *Research in Education*. (6th ed.) Boston: Pearson Education.
- Miles, M. P. and Darroch, J., D. (2006). Large firms, entrepreneurial marketing processes, and the cycle of competitive advantage, *European Journal of Marketing*, 40 (6). ss.77-156.
- Morris, M. H., Paul, G. W., (1987), The relationship between entrepreneurship and marketing in established firms, *Journal of Business Venturing*, Vol. 2, no. 3, ss. 247-259.
- Mustafa, H. Ahmad, (2016). *Analysis the Relationship of Intellectual Capital and Organizational Learning and its impact on Achieving Business Entrepreneurship in private hospitals in Erbil city*. Unpublished Master Thesis, the Council of the College of Administration and EconomicSalahaddin University- Erbil, Iraq.
- Peterman, N. E. ve Kennedy, J. (2003). "Enterprise education: Influencing students' perceptions of entrepreneurship", *Entrepreneurship-Theory and Practice*, 28(2), 129-144.

Robert V. Krejcie, Daryle W. Morgan (1970). “Determining Sample Size for Research Activities” Research Article Issue published: September, Volume: 30 issue: 3, page(s): 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>

Sabancı, R.G. (2017). Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetleri ve Çevresel Tutumlarını Ölçmeye Yönelik Bir Araştırma, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Sezer, C.(2013). Kariyer Olarak Girişimcilik ve Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörlerin İçerik Analizi İle Belirlenmesi, Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(6), 49-59.

Sontay, G., Yetim, H., Karamustafaoglu, S., & Karamustafaoglu, O. (2019). Developing an entrepreneurship scale for 5th grade students. International Journal of Educational Methodology, 5(2), 203-220. doi: 10.12973/ijem.5.2.203

Shane, S., Locke, Edwin, Collins, C. (2003) Entrepreneurial motivation. Human Resource Management Review, 13 (1). s. 257-279.

Shapiro, A. ve Sokol, L. (1982). Social Dimensions of Entrepreneurship. The Encyclopedia of Entrepreneurship. içinde Englewood Cliffs, Prentice-Hall.

Storey D. J. (2008) Entrepreneurship and some policy. World entrepreneurship forum.2 (1). s. 10-46.

Şeşen, H., Basım, N. (2012). “Demografik Faktörler Ve Kişiliğin Girişimcilik Niyetine Etkisi: Spor Bilimleri Alanında Öğrenim Gören Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, Ege Akademik Bakış Dergisi, 12, 21-28.

Tosunoğlu, B. T. (2003). Girişimcilik ve Türkiye'nin Ekonomik Gelişim Sürecinde Girişimciliğin Yeri. Yayımlanmamış doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Wang, C.K. ve Wong, P. (2004). Entrepreneurial interest of university students in Singapore, Centre for Entrepreneurship, National University of Singapore, Technovation 24, 163–172.

Watkins, J. M., Watkins, D. (1983). The female entrepreneur: Background and determinants of business choice – Some British Data. in Frontiers of Entrepreneurship Research, (Ed.) Hornaday, Timmons and Vesper, Massachusetts: Babson College, 271-288.